

ฤกษ์มงคล 6 เม.ย.

ตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ 108 แหล่งทั่วประเทศ
พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

ทรงพระกรุณาเสด็จพัสดร์ ทรงสะพักชาวชลบทอง ประทับเหน็ดตั้งไม้อุทุมพรในการสร้งพระมูรธาภิเษก
(ภาพจากหนังสือ ประมวลลงค์ความร้ พระราชพิธีบรมราชาภิเษก)

หลังจากทรงสร้างสหัชธารา สมเด็จพระสังฆราชเจ้า (ม.ร.ว.คึกฤทธิ์) พระพุทธมณฑลด้วยกรอบยันตรนพคุณที่พระหัตถ์

รอยพระพุทธรูป จ.สระบุรี

“..ตามราชประเพณีในสยามประเทศนี้ ถือเป็นตำรามาแล้ว
โบราณว่าพระมหากษัตริย์ซึ่งเสด็จผ่านพิภพ ต้องทำพระราชพิธีบรม
ราชาภิเษกก่อนจึงจะเป็นพระราชอาธิบดีโดยสมบูรณ์..”

ใจความหนึ่งในจดหมายเหตุพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราช
นิพนธ์ สมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว อันถ่ายทอดถึงความสำคัญของพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ใน
วาระมหามงคลที่พระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราช
สมบัติ เพื่อเป็นเครื่องแสดงถึงการรับรองสถานะความเป็นประมุขอย่าง
เป็นทางการได้เป็นอย่างดี

สำหรับพระราชพิธีบรมราชาภิเษกนั้น ได้รับอิทธิพลจากคติอินเดีย มีปรากฏในประวัติศาสตร์ไทย นับแต่สมัยสุโขทัย ที่ศิลาจารึกวัดศรีชุม ได้กล่าวถึงการอภิเษกของพ่อขุนบางกลางหาวไว้ ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชำระตำราว่าด้วยการราชาภิเษกในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมร เมื่อปี พ.ศ.2326 เรียกว่า “ตำราราชาภิเษกครั้งกรุงศรีอยุธยาสำหรับหอหลวง” จนเป็นแบบแผนปฏิบัติสืบต่อกันมา

นับแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 9 มีการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกมาแล้ว 11 ครั้ง

การเตรียมน้ำอภิเษกและน้ำสรงพระมรธาภิเษก

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกนั้น แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเต
 รียงพระราชพิธี พระราชพิธีนี้เองตั้ง พระราชพิธี เปรื่องราชภิเษก และ

อยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชำระตำราว่าด้วยการราชาภิเษกในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เมื่อปี พ.ศ.2326 เรียกว่า “ตำราราชาภิเษกครั้งกรุงศรีอยุธยาสำหรับหอหลวง” จนเป็นแบบแผนปฏิบัติสืบต่อกันมา

นับแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 9 มีการประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกมาแล้ว 11 ครั้ง

การเตรียมน้ำอภิเษกและน้ำสรงพระมูรธาภิเษก

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกนั้น แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมพระราชพิธี พระราชพิธีเบื้องต้น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก และพระราชพิธีเื้องปลาย ซึ่งในการเตรียมพระราชพิธีนั้น ได้จัดให้มีการทำพิธีตักน้ำสำหรับถวายเป็น **น้ำอภิเษก** คือ น้ำซึ่งทำพิธีปลุกกรรม สำหรับถวายที่พระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ และ **น้ำสรงพระมูรธาภิเษก** หรือน้ำที่ใช้ในการรดน้ำที่พระเศียร การสรงพระมูรธาภิเษก หมายถึง การยกให้ หรือแต่งตั้งโดยการทำพิธีรดน้ำ ตามความเชื่อของพราหมณ์

โดยตั้งแต่อดีต การเตรียมพิธีจะต้องตักน้ำจากแหล่งน้ำสำคัญ เพื่อมาเป็นน้ำสรงพระมูรธาภิเษก และน้ำอภิเษก เพื่อนำไปประกอบในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก อันเรียกว่าพิธีปลุกกรรม ในตำราโบราณของพราหมณ์นั้น น้ำอภิเษกจะต้องเป็นน้ำจาก “ปัญจมหานที” คือ แม่น้ำใหญ่ 5 สายในชมพูทวีป ที่ไหลจากเขาไกรลาสอันเป็นที่สถิตของพระอิศวร ได้แก่ แม่น้ำคงคา แม่น้ำมัทรี แม่น้ำยมุนา แม่น้ำจิรวดี และแม่น้ำสรวุ

ซึ่งในประวัติศาสตร์ไทย ปรากฏหลักฐานว่าน้ำสรงพระมูรธาภิเษก ในสมัยอยุธยาใช้น้ำจากสระ 4 สระ ได้แก่ สระเกษ สระแก้ว สระคงคา สระยมนา แขวงเมืองสุพรรณบุรี

ต่อมา ในช่วงรัตนโกสินทร์ ร.1-ร.4 นอกจากใช้น้ำจากสระ 4 สระ แล้ว ยังใช้แม่น้ำสำคัญของประเทศเพิ่มเติมอีก 5 สาย เรียกว่า “เบญจสุทธคงคา” อนุโลมตามปัญจมหานทีในชมพูทวีป ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำราชบุรี และแม่น้ำเพชรบุรี

ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ครั้งที่ 2 พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปประเทศอินเดีย ทรงนำน้ำจากปัญจมหานทีตามตำราพราหมณ์กลับมาด้วย น้ำสรงพระมูรธาภิเษกจึงมีน้ำปัญจมหานทีเจือลงในน้ำเบญจสุทธคงคาและน้ำจากสระ 4 สระ ในแขวงเมืองสุพรรณบุรีด้วย

รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ปลุกกรรมตักน้ำ ณ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในพระราชอาณาจักร แล้วนำมาตั้งประกอบพิธีเป็นน้ำสรงพระมูรธาภิเษก เมื่อ พ.ศ.2493 ทำพิธีเสกน้ำ ณ มหาเจดีย์สถาน และพระอารามต่างๆ รวม 18 แห่ง แล้วจึงเชิญมาตั้งไว้ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม จนกระทั่งถึงวันพระราชพิธี จึงทำพิธีเจริญพระพุทธมนต์

แหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ 76 จังหวัด

สำหรับการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในครั้งนี้ ได้ใช้แหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ถึง 108 แหล่งน้ำ สำหรับน้ำสรงพระมูรธาภิเษก

ภาพมุมสูงสระน้ำศักดิ์สิทธิ์ทั้งสี่ในเมืองสุพรรณบุรีที่ใช้น้ำสรงพระมูรธาภิเษก

และน้ำอภิเษก แบ่งเป็นแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ของจังหวัด 76 จังหวัด ที่มีประวัติศาสตร์ ทั้งเคยเป็นแหล่งน้ำที่ใช้ในพิธีมาก่อน เป็นแหล่งน้ำสำคัญ หรือเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในจังหวัดนั้นๆ และแม่น้ำจากสระ 4 สระของ จ.สุพรรณบุรี รวมถึงแม่น้ำ 5 สาย เบญจสุทธคงคา ในส่วน

ของกรุงเทพมหานครนั้น ใช้น้ำศักดิ์สิทธิ์ในหอศาสตราคมในพระบรมมหาราชวัง

บางจังหวัด มีแหล่งน้ำ 1 แหล่ง ขณะที่บางจังหวัด มีแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ถึง 6 แห่งด้วยกัน

ในส่วนของจังหวัดที่มีแหล่งน้ำ 1 แห่ง มีจำนวน 60 จังหวัด อาทิ จังหวัดศรีสะเกษ ใช้น้ำจากบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ปราสาทสระกำแพงน้อย วัดเทพปราสาทสระกำแพงน้อย ต.ชะยุ้ง อ.อุทุมพรพิสัย ซึ่งน้ำจากที่นี่ เคยนำทูลเกล้าฯถวายพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในพระราชพิธีเสด็จออกมหาสมาคมรับการถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม พ.ศ.2554 อีกทั้งยังเคยใช้ในการประกอบพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาด้วย

จังหวัดที่มีแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 2 แห่ง มี 7 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร นราธิวาส ปราชญ์บุรี พะเยา เพชรบูรณ์ อุทัยธานี และบึงกาฬ ซึ่งแต่ละแห่งมีประวัติศาสตร์และความสำคัญ เช่น ลำน้ำคลองน้ำแบ่ง ของนราธิวาส ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ เป็นคลองน้ำสีดำไหลมาบรรจบกัน 4 สาย 4 อำเภอ ได้แก่ อ.สุโขทัย อ.ตากใบ อ.ระแงง และ อ.เมือง ที่ชาวบ้านใช้ดำรงชีวิตมายาวนาน

ส่วนจังหวัดที่มีแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ 3 แห่ง มี 5 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี เชียงใหม่ พัทลุง สุโขทัย และนครนายก ซึ่งตักน้ำจากเขื่อนขุนด่านปราการชล บ่อน้ำทิพย์ และบึงพระอาจารย์

จังหวัดที่มีแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ จำนวน 4 แห่ง มี 3 จังหวัด ได้แก่ บึงตาคัน ที่ น้ำสระวังพลายบัว บ่อทอง บ่อไชย บ่อน้ำฤทัย, สุพรรณบุรี ที่สระแก้ว สระคา สระยมนา สระเกษ และแพร่ ที่

บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ลำน้ำ และบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์วัด

จังหวัดที่มีแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์วัดเสมาย

ห้วยเขมาห้วย และ

นี้ ตั้งแต่โบราณมา ทา

เช่น น้ำอภิเษก น้ำพิ

เอาน้ำทุกครั้งที่ไป

ขันสาคร-คนโ

ในแต่ละแห่ง ได้ผู้

ประธานใน พิธีตักน้ำ

ของวันเสาร์ที่ 6 เมษ

ขันสาคร สำหรับบรร

12 นิ้ว มีหูจับเป็นหัวสิง

ขนาด 4 นิ้ว บรรจุน้ำได้

น้ำพระพุทธมนต์ศักดิ์

ขึ้นใหม่ ด้วยฝีมือช่าง

เขาวมิกส์ลวดลายกร

สัญลักษณ์พระราชพิธี

เครื่องหมายราชการจ

ที่ตักน้ำ

พระวิหารวัดมหาธาตุวรวิหาร จ.เพชรบุรี

หอศาสตราคม

40 ซม. หน้า 2.5 กก.

ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง

แหล่งน้ำศักดิ์สิ

นอกจากน้ำอภิเษก

ประกอบไปด้วย สระศ

สระแก้ว สระคา สระ

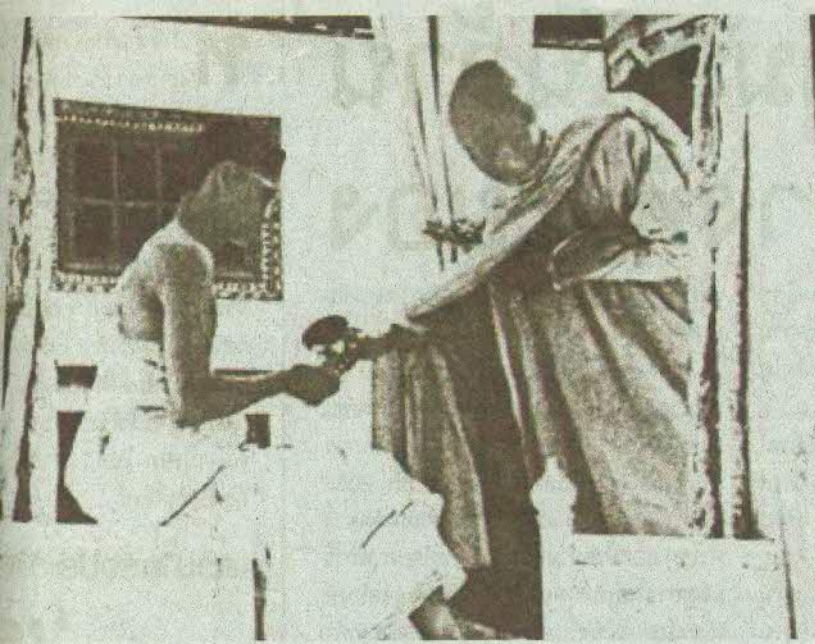
พระวราวิหารหลวงพอ

ศักดิ์สิทธิ์ 5 สาย ได้แก่

เสกน้ำที่วัดอุดมธานี จ.

และทำพิธีเสกน้ำที่พระ

รวมหวาหาร จ.สระบุรี.

หลังจากทรงสรภัสสธารา สมเด็จพระสังฆราชเจ้า (ม.ร.ว.ชิน นพวงศ์ สุจิตโต) ถวายน้ำ
พระพุทธมนต์ด้วยครอบยันตรนพคุณที่พระหัตถ์

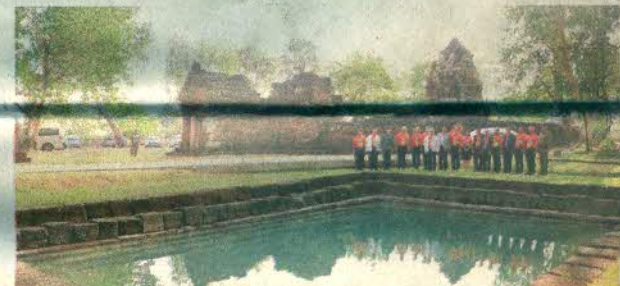

ประทับพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ ภายใต้สัปตปฎลเศวตฉัตร ทรงแปร
พระพักตร์สู่ทิศบูรพาเป็นปฐม

ถูกข่มงมล 6 เม.ย. ศักดิ์สิทธิ์ 108 แหล่งทั่วประเทศ ราชพิธีบรมราชาภิเษก

บ่อถ่าน อำเภอมายอ จ.ปัตตานี

น้ำศักดิ์สิทธิ์ทั้งสี่ในเมืองสุพรรณฯที่ใช้ทำน้ำสรงพระมูรธาภิเษกและน้ำอภิเษก

พิธีของจังหวัด 76 จังหวัด ที่มีพิธีมาก่อน เป็นแหล่งน้ำสำคัญ จังหวัดนั้นๆ และแม่น้ำจากสระ 5 สาย เบนจสุทธรคชา ในส่วน สตราคมในพระบรมมหาราชวัง ขณะที่ยังจังหวัด มีแหล่งน้ำ

แห่ง มีจำนวน 60 จังหวัด อาทิ พิธีปราสาทสระกำแพงน้อย

อ.อุทุมพรพิสัย ซึ่งน้ำจากที่นี่ ระบมณฑลหมากม้วนพลอยเดช

มหาสมาคมรับการถวายพระพร ทางมณฑล เติมน้ำพระชนมพรรษา

เคยใช้ในการประกอบพิธีถือน้ำ

น 2 แห่ง มี 7 จังหวัด ได้แก่ เพชรบูรณ์ อุทัยธานี และ

และความสำคัญ เช่น ลำน้ำ ศักดิ์สิทธิ์ เป็นคลองน้ำสีดาไหล

อ.สุโขทัย อ.ตากใบ อ.ระแงง ยาวนาน

แห่ง มี 5 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี

ที่ศักดิ์สิทธิ์

คนโท

ขันสาคร

พระอาราม

พระอาราม

พระอาราม

พระอาราม

พระอาราม

พระอาราม

พระอาราม

พระอาราม

บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ลำน้ำแม่คำมี บ่อน้ำวัดบ้านนันทาราม บ่อน้ำพระฤาษี และบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์วัดพระหลวง

จังหวัดที่มีแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ 6 แห่ง ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตักที่ บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์วัดหน้าพระลาน บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์วัดเสมาเมือง บ่อน้ำ ศักดิ์สิทธิ์วัดเสมาชัย บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์วัดประดู่ขาว แหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ ห้วยเขามหาชัย และแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ห้วยปากนาคราช ซึ่งทั้ง 6 แห่ง นี้ ตั้งแต่โบราณมา หากต้องการใช้น้ำพระพุทธรูปประกอบพระราชพิธี เช่น น้ำอภิเษก น้ำพิพัฒน์สัตยา เจ้าเมืองจะให้ราชบุรุษไปพลีกรรม เพื่อ เอาน้ำทุกครั้งไป

ขันสาคร-คนโทน้ำอภิเษก

ในแต่ละแห่ง ได้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือตำแหน่งลดหลั่นลงไป เป็น ประธานใน พิธีตักน้ำพร้อมกันทั่วประเทศ ฤกษ์เวลา 11.52-12.58 น. ของวันเสาร์ที่ 6 เมษายน พร้อมกันนี้กระทรวงมหาดไทย ยังได้จัดทำ ขันสาคร สำหรับบรรจุน้ำที่ตักแล้ว เป็นขันทองเหลืองเส้นผ่านศูนย์กลาง 12 นิ้ว มีหูจับเป็นหัวสิงห์ พร้อมฝาปิด ینگเลเซอร์ตรากระทรวงมหาดไทย ขนาด 4 นิ้ว บรรจุน้ำได้ 5 ลิตร น้ำหนัก 4.8 กก. และสำหรับน้ำที่ผ่านพิธีเสก น้ำพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ทั้ง 76 จังหวัดนั้น ได้ทรงสรรคคนโทน้ำอภิเษก ขึ้นใหม่ ด้วยฝีมือช่างจากโรงโองรัตน์โกสินทร์เชรามิกส์ 4 รังสรรค์ เชรามิกส์ลวดลายกระจัดเป็นลายน้ำทอง เคลือบสีขาวทั้งใบ มีตรา สัญลักษณ์พระราชพิธีบรมราชาภิเษกหนึ่งด้าน อีกด้านหนึ่งเป็นภาพ เครื่องหมายราชการจังหวัด ขนาด 7 ซม. คนโทนี้ มีความสูงเฉลี่ย

คนโท

ขันสาคร

40 ซม. น้ำหนัก 2.5 กก. บรรจุน้ำได้ 4.5 ลิตร โดยใช้ที่ตักน้ำทองเหลือง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 4 นิ้ว

แหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์'น้ำสรงมูรธาภิเษก'

นอกจากน้ำอภิเษกแล้ว ยังมีน้ำสรงมูรธาภิเษก จาก 9 แหล่งน้ำ ประกอบไปด้วย สระศักดิ์สิทธิ์ 4 สระ ของจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ สระแก้ว สระคา สระยมนา และสระเกษ นำไปประกอบพิธีเสกน้ำที่ พระอารามหลวงพ้อโต วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร รวมกับน้ำจากแม่น้ำ ศักดิ์สิทธิ์ 5 สาย ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง ตักที่บึงพระอาจารย์ ทำพิธี เสกน้ำที่วัดอุดมธานี จ.นครนายก, แม่น้ำป่าสัก ตักที่บริเวณบ้านท่าราบ และทำพิธีเสกน้ำที่พระมณฑปรอยพระพุทธบาท วัดพระพุทธบาทราช วรมหาวิหาร จ.สระบุรี, แม่น้ำเจ้าพระยา ตักที่บริเวณปากคลองบางแก้ว

บ่อน้ำ อำเภอมายอ จ.ปัตตานี

บ่อน้ำปราสาทสระกำแพงน้อย จ.ศรีสะเกษ

บึงพระอาจารย์ จ.นครนายก

ทำพิธีเสกน้ำที่วัดไชโยวรวิหาร จ.อ่างทอง, แม่น้ำราชบุรี ตักบริเวณ สามแยกคลองหน้าวัดดาวดึงษ์ จ.สมุทรสงคราม และแม่น้ำเพชรบุรี ตักที่บริเวณหน้าวัดไชยศิริ และนำไปประกอบพิธีเสกน้ำที่พระวิหารวัด มหาธาตุวรวิหาร จ.เพชรบุรี

ขณะที่กรุงเทพมหานครนั้น จะทำพิธีพลีกรรมตักน้ำที่หอศาสตราคม ในพระบรมมหาราชวัง ทำพิธีตักน้ำในวันที่ 12 เมษายน เวลา 14.09 น.

โดยการตักน้ำสรงพระมูรธาภิเษกนี้ มีปลัดกระทรวงมหาดไทย รองปลัดกระทรวง และข้าราชการระดับสูง เป็นผู้ ประกอบพิธีพลีกรรม ในวันเสาร์ที่ 6 เมษายน ฤกษ์ เวลา 11.52-12.38 น.

ฤกษ์มงคลประกอบพิธีเสกน้ำ พร้อมกันทั่วประเทศ

เมื่อทำพิธีพลีกรรมตักน้ำแล้วนั้น ในวันที่ 8 เมษายน ทางจังหวัดจะได้นำน้ำไปประกอบพิธีเสก น้ำพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ของจังหวัดที่ได้คัดเลือก ไว้ ทั้ง 76 แห่ง ประกอบไปด้วย พระอุโบสถ อุโบสถ

พระอาราม พระวิหาร วิหาร พระมณฑป และพระมหาธาตุ อาทิ ที่พระ มหาธาตุแก่นนคร จ.ขอนแก่น, วิหารพระมงคลบพิตร จ.พระนครศรีอยุธยา และพระวิหารหลวง วัดพระปฐมเจดีย์ จ.นครปฐม ตั้งแต่ช่วง 17.00 น. ประธานสงฆ์ประกาศชุมนุมเทวดา ในการพิธีทำน้ำอภิเษก ฤกษ์เวลา 17.10-22.00 น. ประธานสงฆ์จักได้จุดเทียนชัยและเจริญพระพุทธมนต์ ณ สถานที่ที่กำหนด

จากนั้น วันที่ 9 เมษายน เวลา 10.00 น. ได้ดับเทียนชัย 12.00 น. เวียนเทียนสมโภชน้ำอภิเษก โดยผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วเสร็จ ผู้ว่า ราชการจังหวัดจะได้เชิญคนโทน้ำอภิเษกของจังหวัด มาเก็บรักษาไว้ที่ กระทรวงมหาดไทย ในวันที่ 10 เมษายน เพื่อนำไปประกอบพิธีทำน้ำ อภิเษกที่วัดสุทัศนเทพวราราม ต่อไป

นับเป็นพระราชพิธีเบื้องต้นส่วนหนึ่งที่พสกนิกรไทย จักได้ ประจักษ์ในวันที่ 6 เมษายนนี้